

V Oxfordu vychází monografie doktoranda Českého egyptologického ústavu FF UK

V těchto dnech vychází v nakladatelství Archaeopress, zaměřeném na publikování archeologické literatury, monografie Martina Odlera (Český egyptologický ústav FF UK) *Old Kingdom Copper Tools and Model Tools*. Publikace bude vydána v edici Archaeopress Egyptology jako její 14. svazek. Jde o vůbec první monografii o měděných nástrojích a modelech nástrojů ze Staré říše v egyptské archeologii.

Staroegyptská Stará říše (4.–6. dynastie, přibližně 2600–2180 před Kr.) je slavná díky stavbám největších egyptských pyramid. Obecně se soudilo, že archeologické doklady o nástrojích ze slitin mědi ve Staré říši jsou sporé. Martin Odler shromáždil písemné, ikonografické a paleografické prameny a zkoumá zachované staroegyptské artefakty, aby tento pohled revidoval. Dále poskytuje aktuální definice tříd nástrojů a sad nástrojů, spolu s kontextem jejich používání. Nejčastější jsou řemeslnické nástroje pro opracování kamene a dřeva (dláta, teslice, sekery, pily a vrtáky), dále nástroje kosmetické (břitvy, zrcadla atd.), nástroje na úpravu textilu (jehly, šídla) a nástroje na lov a zpracování potravy (nože, rybářské háčky, harpuny).

OLD KINGDOM COPPER TOOLS AND MODEL TOOLS

Martin Odler

with contributions by

Jiří Kmošek, Ján Dupej, Katarína Arias Kytnarová, Lucie Jirásková, Veronika Dulíková,
Tereza Jamborová, Šárka Msallamová, Kateřina Šálková and Martina Kmoníčková

ARCHAEOPRESS EGYPTOLOGY 14

Příklady nástrojů v plné velikosti jsou vzácné, mnohem víc materiálu se zachovalo v podobě modelů nástrojů v pohřební výbavě společenské elity Staré říše, jež byly velmi pravděpodobně symboly moci objednávat řemeslnickou práci. Navíc velikost a zpracování modelů nástrojů souviselo se společenským statusem pohřbené osoby. Na základě stop nástrojů na kamenných předmětech je v monografii zpochybňováno tradované dělení nástrojů na modely a nástroje v plné

velikosti, protože některé modely se velikostí blížily běžně užívaným nástrojům. Starověké prameny zároveň umožňují ukázat, jak zachování artefaktů ze Staré říše záviselo od vědomého výběru v minulé kultuře s téměř úplně odlišnými soubory z pohřebišť a sídlišť a nápadnou absencí zbraní (i když o jejich existenci víme z ikonografických pramenů).

Monografie obsahuje čtyři případové studie. První se týká archeometalurgických analýz vybraných staroříšských artefaktů ze sbírky Egyptského muzea Lipské univerzity a jejími hlavními autory jsou Jiří Kmošek (VŠCHT) a Martin Odler. Další studie se jako vůbec první v egyptské archeologii zabývá analýzou staroříšských teslic pomocí geometrické morfometrie a byla napsána Martinem Odlerem ve spolupráci s Jánem Dupejem (PřF UK). Další studie se zabývají nálezem modelů kamenných nádob (Lucie Jirásková) a keramiky (Katarína Arias) v archeologických kontextech s měděnými modely nástrojů.

Monografie je hlavním výstupem grantu GA UK č. 526112 „Staroegyptské měděné předměty do konce Střední říše“. Případové studie jsou výstupy mezinárodního projektu GA UK č.

38715 „Raná metalurgie mědi ve starověkém Egyptě – případová studie na materiálu z Ägyptisches Museum der Universität Leipzig“. Článek o prvních výsledcích projektu byl nedávno publikován v časopise Pražské egyptologické studie. Poster shrnující druhou fázi projektu byl na 41. mezinárodním archeometrickém sympoziu v Řecku oceněn čestným uznáním.

Publikaci je možné objednat na stránkách nakladatelství Archaeopress.